

EEN ANTEDILUVIAANSCH ZEEMONSTER

DOOR

A. J. SERVAAS VAN ROOYEN.

In het weektijdschrift l'Illustration konden we onlangs afgebeeld zien het geraamte van een deinosaurus of reuzenhagedis uit de voorwereld, opgesteld in het Museum te New-York, waarvan tot heden de wedergade niet werd gevonden.

Het is een van die diermonsters, welke de aardkorst bewoonden in de jura- en krijtperiode en meerendeels slechts fragmentarisch gevonden worden.

Onze deinosaurus is compleet, en de beenderen werden ontdekt in 1897 door een Amerikaansch natuurkundige in de nabijheid der steengroeve van »Bone Cabin«, in den staat Wyoming.

Het is een kolossaal werk geweest om het wichtige en gewichtige geraamte te ontgraven, te transporteeren naar de plaats zijner bestemming, het te zuiveren en op te stellen, doch Professor Henry F. Osborn, conservator van de paleontologische afdeeling, is daarin uitstekend geslaagd en niet alleen verdient hij daarvoor lof maar ook zijn staf van medewerkers.

Dit voorwereldlijke hagedis-vischdier wijkt zoowel door zijn vorm als door zijne afmetingen geheel af van alle thans levende dieren. De dikke staart, gelijkende op die van een krokodil of hagedis, heeft eene afmeting van tien meter; de hals, buigzaam als die van een struisvogel, is zes meter lang. Daarentegen is het lichaam saamgedrongen, kort en plat aan de beide zijden; de pooten zijn dik en zwaar en doen denken aan die van den olifant, terwijl de kop, voornamelijk in vergelijking met de andere deelen van het lichaam, bijna

wegvalt, zoodat het hersenvolume van dit beest zeer gering moet zijn geweest.

De beenderen van de pooten en van den staart zijn bijzonder sterk, doch de ruggegraat is van veel zwakkeren bouw.

Men berekent dat dit monster, dat twintig meter lang en vijf meter hoog moet zijn geweest, niet minder dan 90.000 kilo moet hebben gewogen.

Door zijn langen hals was het dier in staat tot diepe duikingen, om het sappige plantenvoedsel der wateren machtig te worden.

Het bovenstel van zijn gebit, korte vierkante tanden, waarmede de bek in het rond bezet was, deed hem op gemakkelijke wijze de bladeren afrukken van boomen en zeeplanten, hoewel hij het voedsel niet kon kauwen, wyl hem kaakbeenderen ontbraken. Lepelsgewijze slokte hij het naar binnen.

Volgens de meening van Professor OSBORN moet dit dier hoofdzakelijk geleefd hebben in de lagunen en de uitgebreide moeraslanden, het lichaam slechts gedeeltelijk in het water blijvende, maar niettemin zijn eieren op vasten bodem leggende.

Tegen het einde der krijtperiode moet het dier van den aardbodem verdwenen zijn.

Door den heer CHARLES KNIGHT is een model geconstrueerd van het dier, zooals men het zich, volgens het geraamte, bij zijn leven kan denken. Deze geleerde is daarin een meester, want op deze wijze heeft hij reeds andere voorwereldlijke dieren gereconstrueerd.

Als men de afbeelding van KNIGHT's schepping beziet, dan zou men zoo zeggen, dat het beest samengesteld is uit drie dieren: de kop en hals van een slang, de staart van een schorpioen of hagedis en het lichaam van een olifant; men zou daarbij dan nog voor het bovengedeelte denken aan den gladden rug van een nijlpaard.

Om zich eenigszins een denkbeeld te vormen van de reusachtige afmetingen van het dier moet men zich indenken in het monteeren van het geraamte.

Een achterpoot heeft de hoogte van een flinken man, den monteur, die er bij staat.

Zoo'n poot werd het eerst ontdekt en gaf den stoot tot verdere ontgraving. Gelukkig lagen de fragmenten nog al bij elkaâr en was de grond voor dien tijd nog niet doorwoeld, zoodat het geraamte in zijn geheel te voorschijn kon gebracht worden.

De zaal waar het geraamte is opgezet bevindt zich in het Amerikaansch Museum of Natural History of New-York, dat wereldberoemd is en als model-museum kan dienen.

In vergelijking met andere steden der Vereenigde Staten was die stad van vier millioen inwoners, — de voorsteden er onder begrepen, — er al heel vlug bij om een museum voor natuurlijke historie te stichten.

In 1869 werd er toe besloten en al zeer spoedig was men met een grootsch plan gereed.

De wijze, waarop men te werk ging, mag tot voorbeeld strekken.

Men begon niet met krenterig te vragen naar het minimum-maatcijfer waarmede men het wel zou kunnen doen, maar men begon met te zeggen: »we nemen het terrein, zoo groot als we het kunnen krijgen”. Een groote lap gronds, vierkant en open aan alle zijden.

Toen berekende men niet angstvallig met hoeveel ruimte men het in het te bouwen museum zou kunnen stellen; maar naar de maat van het bekomen, of daartoe bestemde terrein liet men bekwame bouwmeesters een ontwerp voor een gebouw maken, dat het geheele oppervlak zou beslaan, uitgenomen omliggende ruimten voor park- of tuinaanleg.

Inmiddels berekende men welke zaken men voor het oogenblik te plaatsen noodig had en bouwde daarvoor een vierde deel van het reuzen-gebouw.

Op deze wijze is er ruimte voor nog drie maal zooveel zalen als het Museum nu bezit, en al naarmate de behoefte zich doet gevoelen zet men den bouw voort. Er behoeft dan niet gewikt en gewogen te worden. Op het bouwen na is men gereed.

Indien we ons niet vergissen, is zulk een bouw in ons land ook reeds voorgekomen en wel met het gesticht Schiefbaan-Hovius a. d. Loosduinschen weg te 's-Gravenhage. Eerst bouwde men het midden-gedeelte met een der vleugels; en later den tweeden vleugel, welk bouwen, toen er geld was, in een ommezien was afgeloopen, wijl terrein, bouwplan en indeeling geene overweging meer behoeften.

In ons land begint men zich, — bij museumgebouwen niet alleen, maar bij allerlei bouwwerken, — te begrenzen, door te vragen „met welken inhoudsmaat kunnen we het eventjes doen?” en daardoor wordt meteen een knellende band gelegd, welke elke mogelijke uitbreiding in den weg staat.

Met dit alles voor oogen kan het New-Yorksche Museum nog een reeks van jaren in alle mogelijke behoeften tot berging voorzien, ten minste indien er niet te veel van de hiervoren beschreven monsterdieren een »onderdaka» vragen.

Het geraamte toch van den brontosaurus heeft niet alleen een

zaal van buitengewone afmeting noodig voor zijn eigen reuzen-grootte, maar zij moet ook buitendien veel menschen kunnen bergen; want op Amerikaansche wijze, worden er *teas* gegeven, waarbij de explicatie van het dier aan de belangstellenden plaats heeft.

Resumeeren we, dan kunnen we zeggen als korte uitlegging: »Dit voorwereldlijke monster, dat bij Bone Quarry in Wyoming, werd gevonden, is ruim 22 meter lang en ruim 5 meter hoog. Het weegt 64 ton en is bijna intact opgegraven. Alleen de kop moest worden gerestaureerd. Het opstellen van dit reuzenskelet heeft drie jaren arbeid gekost.«

Geheel in den geest van dit onderwerp valt te vermelden den aanbouw van een vleugel aan het Natuurkundig Museum te Brussel, uitsluitend ten behoeve van eene verzameling Iguanodonskeletten, welke uit de krijtperiode afkomstig zijn en bij Mons ontgraven werden.

Die beestjes zijn slechts hoogstens een meter of tien lang, maar waar 29 stuks bijeen zijn is het niet te verwonderen, dat tot het opstellen een zaal noodig was van 83 bij 30 meter oppervlakte.

Over het beest zelf zeggen we maar niets; hoofdzaak dezer beschouwing is om de aandacht nog eens te wekken voor de voortbrengselen der voorwereld en een spiegel op te houden, van wat de *nieuwe* wereld aan ons Europeanen aanschouwelijk in beeld brengt tot leering en navolging.

's Gravenhage, Jan. 1906.
